

РОЗВИТОК ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД: ПРАВОВІ, ЕКОНОМІЧНІ ТА СОЦІАЛЬНІ АСПЕКТИ

**Тези доповідей
учасників III Міжнародної науково-практичної конференції
(м. Миколаїв, 2–3 листопада 2023 року)**

**МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
(УКРАЇНА)
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ
ТА ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ КИЇВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА (УКРАЇНА)
АКАДЕМІЯ ПРИКЛАДНИХ НАУК-ВИЩА ШКОЛА УПРАВЛІННЯ ТА
АДМІНІСТРАЦІЇ В ОПОЛЕ (ПОЛЬЩА)
ВАРМІНСЬКО-МАЗУРСЬКИЙ
УНІВЕРСИТЕТ (ПОЛЬЩА, ОЛЬШТИНЬ)
ОПОЛЬСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ(ПОЛЬЩА)
ШЕВЧЕНКІВСЬКА СІЛЬСЬКА РАДА(УКРАЇНА)
ПІВДЕННО-СХІДНЕ МІЖРЕГІОНАЛЬНЕ УПРАВЛІННЯ
НАЦІОНАЛЬНОГО АГЕНТСТВА УКРАЇНИ З ПИТАНЬ ДЕРЖАВНОЇ
СЛУЖБИ В ОДЕСЬКІЙ, МИКОЛАЇВСЬКІЙ, ХЕРСОНСЬКІЙ
ОБЛАСТЯХ, АВТОНОМНІЙ РЕСПУБЛІЦІ КРИМ ТА М.
СЕВАСТОПОЛІ (УКРАЇНА)
МИКОЛАЇВСЬКИЙ РЕГІОНАЛЬНИЙ ЦЕНТР ПІДВИЩЕННЯ
КВАЛІФІКАЦІЇ (УКРАЇНА)
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА (УКРАЇНА)
ЗВО «ПОДІЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ» (УКРАЇНА)
ДЗ«ЛУГАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ТАРАСА
ШЕВЧЕНКА» (ПОЛТАВА, УКРАЇНА)**

РОЗВИТОК ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД: ПРАВОВІ, ЕКОНОМІЧНІ ТА СОЦІАЛЬНІ АСПЕКТИ

**Тези доповідей
учасників III міжнародної науково-практичної конференції**

2-3 листопада 2023 року

м. Миколаїв

2023

**MYKOLAYIV NATIONAL AGRARIAN UNIVERSITY
(UKRAINE)
TARAS SHEVCHENKO KYIV NATIONAL UNIVERSITY OF KYIV
EDUCATIONAL AND SCIENTIFIC INSTITUTE OF PUBLIC
ADMINISTRATION AND CIVIL SERVICE(UKRAINE)**

**ACADEMY OF APPLIED SCIENCES-HIGH SCHOOL OF MANAGEMENT
AND ADMINISTRATION IN OPOL (POLAND)
THE UNIVERSITY OF WARMIA AND MAZURY (POLAND, OLSZTYN)
UNIVERSITY OF OPOLE (POLAND)
SHEVCHENKIV VILLAGE COUNCIL (UKRAINE)
SOUTH-EASTERN INTERREGIONAL OFFICE OF THE NATIONAL
AGENCY OF UKRAINE ON CIVIL SERVICE ISSUES IN ODESA,
MYKOLAIV, KHERSON OBLASTS, THE AUTONOMOUS REPUBLIC OF
CRIMEA AND THE CITY OF SEVASTOPOL (UKRAINE)
MYKOLAIV REGIONAL
CENTER FOR PROFESSIONAL DEVELOPMENT (UKRAINE)
VASYL STEFANYK PRECARPATHIAN NATIONAL UNIVERSITY
(UKRAINE)
HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTION «PODILLIA STATE
UNIVERSITY» (UKRAINE)
STATE INSTITUTION «LUHANSK TARAS SHEVCHENKO NATIONAL
UNIVERSITY» (POLTAVA, UKRAINE)**

**DEVELOPMENT OF TERRITORIAL COMMUNITIES:
LEGAL, ECONOMIC AND SOCIAL ASPECTS**

**Abstracts of reports
of the participants of the III International scientific-practical conference**

November 2-3, 2023

Mykolaiv

2023

УДК 332.14

P64

*Друкується за рішенням вченої ради Миколаївського національного аграрного університету
(протокол № 4 від 14.11.2023 р.).*

Редакційна колегія:

Головний редактор:

В. С. Шебанін – д-р техн. наук, професор, академік НААН

Заступники головного редактора:

І.В.Гончаренко – д-р екон. наук, професор

А. В. Ключник – д-р екон. наук, професор

Відповідальний секретар: Н. В. Потриваєва – д-р екон. наук, професор

Розвиток територіальних громад: правові, економічні та соціальні аспекти:
P64 Матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф., 2-3 листопада 2023 р., Миколаїв –
Миколаїв: МНАУ, 2023. – 217 с.

ISBN 978-617-7149-43-5

У збірнику представлено виклад доповідей і повідомлень, поданих на III Міжнародну науково-практичну конференцію «Розвиток територіальних громад: правові, економічні та соціальні аспекти». Збірник містить тези доповідей, подані на 9 секцій: 1. Взаємодія органів державної влади та місцевого самоврядування; 2. Правове, освітнє, наукове та інформаційне забезпечення розвитку територіальних громад; 3. Впровадження механізмів ефективного використання фінансових, земельних, майнових та інших ресурсів громад; 4. Інновінг безпекоорієнтованого управління розвитком громад; 5. Підприємницьката міжнародна діяльність територіальних громад, їх транскордонне, міжмуніципальне співробітництво, державно-приватне партнерство; 6. Стратегічні орієнтири комплексного відновлення територіальних громад та розвитку їх цифрової трансформації; 7. Публічні послуги та соціальний профіль територіальних громад; 8. Молодіжна політика та залучення молоді в громадах; 9. Проектна діяльність територіальних громад.

Результати можуть бути використані для подальших досліджень, формування нових наукових ідей.

Для науковців, аспірантів, здобувачів вищої освіти ЗВО та науково-дослідних установ, представників органів державного і місцевого самоврядування, а також осіб, які цікавляться проблемами розвитку територіальних громад.

Видається мовою оригіналу в авторській редакції. Відповідальність за зміст наукової праці несе автор. Редакція може не поділяти думку авторів.

УДК 332.14

ISBN 978-617-7149-43-5

© Миколаївський національний аграрний
університет, 2023

ОРГАНІЗАТОРИ КОНФЕРЕНЦІЇ

Миколаївський національний аграрний університет

**Кафедра публічного управління та адміністрування
і міжнародної економіки**

**Навчально-науковий інститут публічного
управління та державної служби Київського
національного університету імені Тараса Шевченка**

**Південно-Східне міжрегіональне управління
національного агентства України з питань державної
служби в Одеській, Миколаївській, Херсонській
областях, Автономній Республіці Крим та м. Севастополі**

**Академія прикладних наук-вища школа управління
та адміністрації в Опольє (Польща)**

**Вармінсько-Мазурський університет (Польща,
Ольштинь)**

Опольський університет (Польща)

Шевченківська сільська рада (Україна)

**Миколаївський регіональний центр підвищення
кваліфікації (Україна)**

**ЗВО «Подільський державний університет»
(Україна)**

**Прикарпатський національний університет імені
Василя Стефаника (Україна)**

**ДЗ«Луганський національний університет імені
Тараса Шевченка» (Полтава, Україна)**

ОРГКОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ

Голова та співголови оргкомітету:

В'ячеслав Шибанін, д-р техн. наук, проф., в.о. ректора Миколаївського національного аграрного університету.

Мар'ян Дучмал, д-р габ, проф., ректор АПН Вищої школи Управління та Адміністрації в Опольє

Лариса Комаха, д-р філос. наук, проф., директор Навчально-наукового інституту публічного управління та державної служби Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Олег Пилипенко, голова Шевченківської сільської ради

Члени оргкомітету:

1. Надія Васиньова, канд. пед. наук, доц., доцент кафедри публічної служби та управління навчальними й соціальними закладами ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»

2. Наталія Галунець, старший викладач кафедри публічного управління та адміністрування і міжнародної економіки Миколаївського національного аграрного університету.

3. Yana Glazova, drDział ekonomicznyUniwersytet Opolski.

4. Ірина Гончаренко, д-р екон. наук, проф., професор кафедри публічного управління та адміністрування і міжнародної економіки Миколаївського національного аграрного університету.

5. Анжела Гусенко, старший викладач кафедри публічного управління та адміністрування і міжнародної економіки Миколаївського національного аграрного університету.

6. Дмитро Дибченко, директор Миколаївського регіонального центру підвищення кваліфікації.

7. Elżbieta Żywucka – Kozłowska, Associate Prof. Department of Criminal Procedure and Executive Criminal Law University of Warmia and Mazury.

8. Ольга Ємець, канд. екон. наук, доц., доцент кафедри підприємництва, торгівлі та прикладної економіки Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.

9. Ольга Кальченко, заступник начальника Південно-Східного Міжрегіонального управління Національного агентства України з питань державної служби в Одеській, Миколаївській, Херсонській областях, Автономній Республіці Крим та м. Севастополі.

10. Анатолій Камашев, начальник фінансового відділу Шевченківської сільської ради.

11. Альона Ключник, д-р екон. наук, проф., завідувач кафедри публічного управління та адміністрування і міжнародної економіки Миколаївського національного аграрного університету.

12. Лілія Кравчук, канд. екон. наук, доц., менеджер з питань регіонального розвитку КУ Миколаївської міської ради «Агенція розвитку Миколаєва».

13. Людмила Прогонюк, канд. юрид. наук, доцент кафедри публічного управління та адміністрування і міжнародної економіки Миколаївського національного аграрного університету.

14. Алла Чикуркова, д-р екон. наук, проф., завідувач кафедри менеджменту, публічного управління та адміністрування ЗВО «Подільський державний університет».

15. Олена Шебаніна, д-р екон. наук, проф., декан факультету менеджменту Миколаївського національного аграрного університету.

16. Наталія Шишпанова, канд. екон. наук, доц., доцент кафедри публічного управління та адміністрування і міжнародної економіки Миколаївського національного аграрного університету.

Секретар оргкомітету:

Олена Лівандовська – лаборант кафедри публічного управління та адміністрування і міжнародної економіки Миколаївського національного аграрного університету.

ШАНОВНІ УЧАСНИКИ КОНФЕРЕНЦІЇ!

III Міжнародну науково-практичну конференцію «Розвиток територіальних громад: правові, економічні та соціальні аспекти» втретє проводить кафедра публічного управління та адміністрування і міжнародної економіки Миколаївського національного аграрного університету.

У конференції взяли участь науковці із 23 закладів вищої освіти, наукових установ як вітчизняних, так і зарубіжних: Київського національного університету імені Тараса Шевченка, ННІ ПУДС; Львівського національного університету імені Івана Франка; ЗВО «Подільський державний університет»; ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»; Київського військового ліцею імені Івана Богуна; Івано-Франківського навчально-наукового юридичного інституту національного університету «Одеська юридична академія»; Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника; Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу; Білоцерківського національного аграрного університету; Відділу регіональної екологічної політики та природокористування; ДУ «Інститут регіональних досліджень ім. М.І. Долишнього НАН України»; Харківського національного університету міського господарства імені О.М. Бекетова; Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини; Відділу методології сталого розвитку Інститут демографії та проблем якості життя НАН України; Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського; Управління Державної охорони; Одеського національного університету імені І.І. Мечникова; Сумського національного аграрного університету; Прикарпатського інституту імені Михайла Грушевського ПрАТ «ВНЗ «МАУП»; Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка; Управління Південного офісу Держаудитслужби в Миколаївській області; Херсонського національного технічного університету; Department of Criminal Procedure and Executive Criminal Law University of Warmia and Mazury in Olsztyn, Poland; Миколаївського національного аграрного університету.

До участі в конференції було залучено також молоде покоління майбутніх науковців – здобувачів вищої освіти, які проявили інтерес до проблем розвитку територіальних громад.

Тематичне наповнення матеріалів конференції охоплює проблеми: взаємодії органів державної влади та місцевого самоврядування; правового, освітнього, наукового та інформаційного забезпечення розвитку територіальних громад; впровадження механізмів ефективного використання фінансових, земельних, майнових та інших ресурсів громад; інновіingu безпекоорієнтованого управління розвитком громад; підприємницької та міжнародної діяльності територіальних громад, їх транскордонне, міжмуніципальне співробітництво, державно-приватне партнерство; стратегічного орієнтуру комплексного відновлення територіальних громад та розвитку їх цифрової трансформації; надання публічних послуг та соціальний профіль територіальних громад;

формування та розвитку молодіжної політики та залучення молоді в громадах; проектної діяльності територіальних громад

Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції «Розвиток територіальних громад: правові, економічні та соціальні аспекти» надають можливість ознайомитися з актуальними проблемами розвитку територіальних громад не лише учасникам конференції, але й широкому колу зацікавлених читачів.

Оргкомітет конференції

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. ВЗАЄМОДІЯ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ ТА МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Альбещенко О.С. Взаємодія органів державної влади та місцевого самоврядування щодо управління розвитком туристично-готельного підприємництва.....	14
Васиньова Н.С. Основні складові комунікативного партнерства взаємодії органів влади з громадськістю в умовах євроінтеграції.....	16
Дзєга В.Д. Організаційна компетентність посадових осіб місцевого самоврядування та органів державної влади в Україні: механізми вдосконалення та взаємодії.....	18
Кисіль В.Г. Парламентська етика депутатів в умовах євроінтеграції.....	21
Коляда Є. Реформування державного управління охороною здоров'я в зарубіжних країнах та можливості його впровадження в Україні.....	23
Ларіна Н., Ковтонюк О. Особливості медіаційної компетентності публічних службовців в Україні.....	26
Миколюк А.В., Грищенко М.Ю. Проблеми взаємодії органів державної влади та місцевого самоврядування і шляхи їх вирішення.....	31
Мусієнко А.О. Електронна демократія та громадська участь: запорука майбутнього.....	33
Новодворська Я.І. Особливості взаємодії Президента України з органами місцевого самоврядування.....	35
Пікуль Є.В. Теоретичні та прикладні підходи розвитку потенціалу підрозділів територіальної оборони на місцевому рівні.....	37
Пляс В.О. Механізми вдосконалення політичної відповідальності депутатів.....	39
Стамат В.М., Дяченко А.Р. Комунікація органів державної влади та місцевого самоврядування у контексті розвитку аграрних підприємств....	41
Стамат В.М., Осипенко К.В. Механізм формування іміджу керівника в органах виконавчої влади.....	43
Чикуркова А.Д. Профорієнтаційна робота в системі кадрового забезпечення органів публічної адміністрації в Україні.....	45

СЕКЦІЯ 2. ПРАВОВЕ, ОСВІТНЄ, НАУКОВЕ ТА ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

Боринський Т.М. Інституційний розвиток місцевого самоврядування.....	47
Гоцуляк К.І. Аналіз реформ в освіті, їхніх плюсів та мінусів, а також ефективності нових підходів.....	48
Гресько А.М., Ціжма Ю.І. Нормативно-правове забезпечення діджиталізації діяльності органів влади в Україні.....	50
Дармосюк В.М. Застосування програмних комплексів на основі методів математичної статистики в управлінні соціально-економічним розвитком територіальних громад.....	52
Дупешко-Джус Ю.І. Державна стратегія забезпечення рівних прав та	

можливостей жінок і чоловіків на період до 2030 року: контекст територіальних громад.....	54
Кравченко О.І. Напрями розвитку взаємодії територіальних громад із закладами вищої освіти	56
Лешанич С.Є. Економіко-правові аспекти розвитку територіальних громад в умовах війни в Україні	58
Орлів М.С. Удосконалення підходів до розроблення стратегій розвитку територіальних громад: правовий аспект	60
Пархоменко О.Ю. Перспективні сфери застосування штучного інтелекту в територіальних громадах	62
Поліщук С.П., Білик О.В. Інформаційна безпека: сучасні виклики України в умовах війни	64
Потривасва Н.В., Палєєв А.А. Роль аутсорсингу у підвищенні ефективності надання публічних послуг на рівні територіальних громад	65
Превисокова Н.В. Аналіз вебсайтів комунальних підприємств територіальної громади міста Івано-Франківська	67
Рибачук І.В. Управління аграрним бізнесом – основа сталого розвитку сільських територій	69
Сніжко Д.В. Роль інституціонального механізму у забезпеченні розвитку правової свідомості публічних службовців в територіальних громадах України	71
Тищенко С.І. Сучасні інформаційно-аналітичні системи управління соціально-економічним розвитком територіальних громад	75
Хилько І.І. Прогнозування соціально-економічного розвитку територіальних громад	77
Юсіфбейлі Рашид Расул Огли. Специфіка організаційно-правового забезпечення розвитку електронного адміністрування у сфері публічного управління в Україні	79
СЕКЦІЯ 3. ВПРОВАДЖЕННЯ МЕХАНІЗМІВ ЕФЕКТИВНОГО ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВИХ, ЗЕМЕЛЬНИХ, МАЙНОВИХ ТА ІНШИХ РЕСУРСІВ ГРОМАД.	83
Radionov V. Effective use of demographic resources of united territorial communities	83
Борисова – Ярига А.М. Управління людським потенціалом розвитку туристичного бізнесу громади	85
Гвоздей Н.І. Фінансове забезпечення органів місцевого самоврядування	86
Ємець О.І. Використання інструментів бізнес-аналітики для розвитку підприємств у територіальних громадах	88
Клиновий Д.В., Петровська І.О. Актив-орієнтований підхід до використання природних ресурсів громад	90
Ключник А.В., Skomorovskyi A. Зарубіжний досвід формування лідерських компетентностей в органах публічної влади	92
Колєдіна К.О. Управління фінансовими ресурсами територіальних громад	95
Кузнецова Н.І. Розвиток персоналу для системи охорони здоров'я:	97

теорія і практика	
Куліш І.М. Екологічні наслідки збройних конфліктів	100
Максимів Ю.В., Хандога Ю.В. Роль посадових осіб органів місцевого самоврядування в досягненні цілей сталого розвитку	103
Олійник Н.М., Годунов С.Є., Олійник О.М. Фінансова спроможність територіальної громади у контексті сучасних ризиків та економічних загроз	105
Пилипів Н.І., Сологуб С.І. Оцінка реалізації стратегії соціально-економічного розвитку територіальних громад	107
Сидорук Д.В. Ресурсне забезпечення об'єднаної територіальної громади	108
Стаценко В.О. Інвентаризація земельних ділянок як ефективний інструмент керівництва ОТГ	110
Федоренко Т.В. Інструменти фінансування місцевого економічного розвитку територіальних громад	112
Шебанін В.С., Решетілов Г.О., Orzech N. Концептуальні засади формування системи управління розвитком циркулярної економіки	115
СЕКЦІЯ 4. ІННОВІНГ БЕЗПЕКООРІЄНТОВАНОГО УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ГРОМАД	119
Жук М.В., Пацарнюк О.В. Концептуальні засади організації стимулювання праці у сфері інноваційної діяльності	119
Кормишкіна І.В., Janicki M. Стратегічні напрями розвитку страхування у системі формування соціально-економічної безпеки регіону	121
Курій Д.В. Формування системи економічної безпеки підприємств в умовах військових подій	123
Курепін В.М. Безпекові послуги в територіальних громадах. Актуальні питання	125
Лівандовська О.А., Гаман А.С. Інноваційний розвиток виробництва продукції підприємств - інструмент відновлення економіки громад	127
Саркова А.М. Залучення інвестицій у регіональну підприємницьку сферу	128
СЕКЦІЯ 5. ПІДПРИЄМНИЦЬКА ТА МІЖНАРОДНА ДІЯЛЬНІСТЬ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД, ЇХ ТРАНСКОРДОННЕ, МІЖМУНІЦИПАЛЬНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО, ДЕРЖАВНО- ПРИВАТНЕ ПАРТНЕРСТВО	131
Demianyshyna O., Atamanenko S. Rural green tourism as a priority direction for the development of rural communities	131
Арбузова Т.В. Державно-приватне партнерство як інструмент забезпечення ефективності	133
Беляк І.О. Повоєнні пріоритети міжнародного інвестиційного співробітництва приморських агломерацій України	135
Гоцуляк В.А. Торговельні війни та їх вплив на глобальну економіку	136
Кривко О.В., Скворцов Д.О. Управління туризмом у громаді	138
Шишпанова Н.О., Магар Д.Є. Актуальні проблеми та перспективи розвитку міжмуніципального співробітництва територіальних громад в	143

Україні	
Макаров О.О. Зарубіжний досвід організації та функціонування лобізму в публічній службі	145
Масленніков Є.І., Філатова М.О. Управління причинами нерезультативності	147
Михайлів Г.В. Сутність процесного підходу до управління бізнес-процесами підприємством	150
Пікуль Є.В. Теоретичні та прикладні підходи розвитку потенціалу підрозділів територіальної оборони на місцевому рівні	152
Покотило О.В. Використання сучасного інструментарію з метою розкриття та розвитку потенціалу сил територіальної оборони	154
Прогонюк Л.Ю., Прогонюк С.С. Державно-приватне партнерство в системі міжмуніципального співробітництва в умовах децентралізації влади	156
Птахіна О.М. Співробітництво територіальних громад як ефективний інструмент розвитку територій	158
Ткач О.В. Необхідні передумови врахування європейських конвергентних процесів стосовно успішної стратегії зовнішньоекономічної діяльності підприємств	160
СЕКЦІЯ 6. СТРАТЕГІЧНІ ОРІЄНТИРИ КОМПЛЕКСНОГО ВІДНОВЛЕННЯ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД ТА РОЗВИТКУ ЇХ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ	
	163
Grynychuk N., Prokopchuk M. Local economic policy and competitiveness	163
Konoshuk N. Challenges in maintaining the transparency of local budgets under the conditions of marital state	165
Галунець Н.І., Лесік М.А. Роль діджиталізації у відновленні та розвитку територіальних громад	167
Квасній З.В. Інноваційні стратегії розвитку територіальних громад в період повоєнного відновлення	169
Квасній Л.Г., Сенах П.С. Фінансово-економічний потенціал територіальних громад в умовах повоєнного відродження України	171
Кригін В.В. Формування профілю територіальної громади для забезпечення її ефективного економічного розвитку	172
Осадчук Н.В. Діджиталізації управління місцевими фінансами	174
Остапенко А.М., Oleksiuk M. Організація публічних закупівель в територіальних громадах	177
Стефінін В.В., Яворський С.А. Стратегічне планування розвитку територіальних громадах в умовах невизначеності	179
СЕКЦІЯ 7. ПУБЛІЧНІ ПОСЛУГИ ТА СОЦІАЛЬНИЙ ПРОФІЛЬ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД	
	182
Żywucka-Kozłowska E., Broniecka R. Profile of social services in the 21st century	182
Husenko A. Social services for families with children in territorial communities	184

Агібалов І.В. Відновлення надання соціальних послуг в релокованих з місць тимчасової окупації територіальних громадах	186
Вінницька О.А. Бюджет участі як ефективний інструмент взаємодії місцевої влади та громадськості	188
Кормишкін Ю.А., Москаль І.В. Нормативно-правові аспекти управління системою надання медичних послуг у територіальних громадах	190
Ніколаєнко І.В. Соціально-економічний профіль територіальної громади	192
Походенко О. Основні проблеми медичної сфери України щодо якості й доступності медичної допомоги	194
СЕКЦІЯ 8. МОЛОДІЖНА ПОЛІТИКА ТА ЗАЛУЧЕННЯ МОЛОДІ В ГРОМАДАХ	199
Noncharenko I., Glazova Y. Leadership competencies of public sector leaders during a crisis	199
Ізбаш В.М., Кушнірук В.С. Створення та впровадження політики для молоді на рівні громад	201
Лісков О.С. Роль молодіжних громадських організацій у формуванні та реалізації молодіжної політики територіальних громад	203
Стамат В.М., Брильова М.О. Залучення молоді до розвитку територіальної громади	206
СЕКЦІЯ 9. ПРОЕКТНА ДІЯЛЬНІСТЬ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД	209
Берданова О.В., Лендел М.Д. Стимулювання економічного розвитку громад на основі логістичних проєктів	209
Кучмійова Т.С., Шиян Б.В. Вплив маркетингу на управління проєктами та чинники успішних проєктів	211
Мацола М.М., Кульчицький Д.А. Розвиток підприємництва в територіальних громадах через впровадження інноваційних проєктів	213
Сич Т.В. Роль закладів вищої освіти у розвитку проєктної діяльності територіальних громад	215

залишається за релокованим ОМС, а «приймаюча громада» надає в оперативне користування свої приміщення і сервіси для розгортання соціальної роботи фахівцям служб релокованих ОМС. Одним з елементарних прикладів тут може бути створення «фронт-офісу» в відділі соціального забезпечення «приймаючої громади» з числа фахівців релокованого ОМС для зменшення навантаження першої, і тут обидві сторони у вигаді. Більш поглибленим варіантом співпраці може стати створення «модельних просторів релокованої громади», які по факту зараз іменуються як «гуманітарні ХАБи» з розширенням переліку послуг для тимчасово переміщених осіб від елементарної реєстрації і присвоєння статусу до впровадження спеціалізованих програм соціальної адаптації на «приймаючих територіях», працевлаштуванню (у співробітництві з Державною службою зайнятості) та інші.

Вінницька Оксана Анатоліївна

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини,
Україна

кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів, обліку та економічної безпеки

БЮДЖЕТ УЧАСТІ ЯК ЕФЕКТИВНИЙ ІНСТРУМЕНТ ВЗАЄМОДІЇ МІСЦЕВОЇ ВЛАДИ ТА ГРОМАДСЬКОСТІ

Децентралізація в Україні значно збільшила надходження до місцевих бюджетів і водночас дала суспільству можливість активно залучати мешканців до бюджетного процесу через інструменти участі. Таким чином, громадяни можуть голосувати за місцеві ініціативи, які будуть фінансуватися протягом бюджетного року, пропонувати свої ідеї та активно впливати на формування бюджетної політики своєї громади. Проте участь громадськості в цьому механізмі ще недостатньо поширена. Це зумовлено як браком інформації, так і відсутністю практичних навичок реалізації механізмів громадського контролю за витрачанням бюджетних коштів. Водночас саме зараз, коли в громадах реалізовуватимуться масштабні проекти з відновлення зруйнованої війною інфраструктури, участь громадськості в цих процесах є надзвичайно важливою. Це і довіра мешканців до місцевої влади, і контроль, і врахування думки мешканців. Тому, бюджетна участь у громадах зараз є найбільш актуальною.

Під тиском різноманітних зовнішніх і внутрішніх факторів територіальні громади поступово усвідомлюють свою важливу роль у суспільстві [1]. Однією з форм залучення громадян до прийняття управлінських рішень є формування бюджету участі. Саме таке залучення покращує імідж органів місцевого самоврядування. Серед різноманітних форм демократії вітчизняні та зарубіжні дослідники виділяють так звану «партиципаторну демократію» – коли громадяни беруть участь (participatory, англ. – для участі) у процесі прийняття рішень, у тому числі на місцевому рівні.

Бюджет участі – це демократичний процес обговорення та прийняття рішень, у якому кожен член громади вирішує, як витратити частину бюджету

міста. Найчастіше цей метод формується шляхом використання таких інструментів, як визначення пріоритетів муніципальних витрат самими членами громади, відбір бюджетних делегатів, які представляють місцеві громади, технічна підтримка муніципальних рад для обговорення та голосування щодо пріоритетних видатків, а також реалізація ідей, які безпосередньо впливають на якість життя мешканців [3].

В Україні історія бюджету участі розпочався з 2015 року. В Україні обсяг коштів бюджету участі, які виділяють органи місцевого самоврядування на реалізацію проектів громади, зріс майже в 60 разів, а кількість людей, які проголосували за них, зросла майже в 100 разів. Представники влади та громадських структур підтримали цю програму взаємодії громадян та влади та готові розвивати її надалі.

Створення бюджету участі може бути використане для зміцнення авторитету в суспільстві та закріплення позитивного іміджу в місцевій владі [4].

Демократія участі на місцевому рівні має як переваги, так і недоліки (проблеми), які необхідно враховувати на практиці. Ключовими перевагами бюджетування є:

1. Іміджева перевага, яка є надзвичайно важливим елементом для підвищення авторитету як влади в цілому, так і окремих її представників.

2. Залучення громадян до вирішення найбільш актуальних питань розвитку відповідних територій. Сьогодні органи місцевого самоврядування мають дуже обмежені можливості щодо залучення висококваліфікованих спеціалістів для вирішення актуальних питань муніципального управління.

3. Побудова громадянського суспільства, що сприяє подоланню можливих негативних бар'єрів між державою та громадянами, наближенню влади до громадян.

4. Розподіл відповідальності за розвиток суспільства між відповідними органами або посадовими особами місцевого самоврядування, з одного боку, та громадянами, з іншого [2].

Отже, можна стверджувати, що бюджет участі є найефективнішим інструментом взаємодії місцевої влади та громадськості, який вдало поєднує принципи демократичності та прозорості. Безумовно, її впровадження дає значні переваги територіальним громадам: сприяння реалізації тих проектів, які дійсно потрібні громадянам; підвищення свідомості та обізнаності громадян щодо участі у бюджетному процесі; підвищення рівня довіри громадян до органів місцевого самоврядування, що в сукупності дає змогу успішно реалізовувати громадські проекти та забезпечувати сталий розвиток територіального суспільства.

Список використаних джерел:

1. Вінницька О. А., Чвертко Л. А. Діджиталізація місцевого самоврядування. *Україна у світових глобалізаційних процесах: культура, економіка, суспільство*: тези доповідей Міжнар. наук.-практ. конф., Київ, 23–24 березня 2023 р. / М-во освіти і науки України; Київ. ун-т культури, Київ. нац. ун-т культури і мистецтв. Київ : Вид. центр КНУКіМ, 2023, Част. 4. С. 20-23.

URL:

<https://dspace.udpu.edu.ua/bitstream/123456789/15508/1/%D0%9A%D0%B8%D1%97%D0%B2%2003.23.pdf>

2. Круглякова В. В., Жовтяк К. В., Колісник М. І. Бюджет участі як дієвий інструмент розвитку територіальної громади на прикладі м. Львова. *Бізнес Інформ*. 2020. №4. С. 370–376. URL: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-4-370-376>

3. Методика формування системи учасницького бюджетування та бюджету участі на рівні міст обласного значення і об'єднаних територіальних громад.. Всеукраїнська громадська організація “Асоціація сприяння самоорганізації населення” Проект: «Місцевий бюджет – з людьми і для людей». URL: <https://samoorg.com.ua/wp-content/uploads/2012/08/Metodika-Byudzhetu-uchasti-1.pdf>

4. У 20 громадах-партнерах Проекту USAID «ГОВЕРЛА» запровадять партисипативне бюджетування. URL: <https://decentralization.gov.ua/news/17250>

Кормишкін Юрій Анатолійович

Миколаївський національний аграрний університет,
Україна

доктор економічних наук, професор, професор кафедри публічного управління та адміністрування і міжнародної економіки

Москаль Ілля Валерійович

Миколаївський національний аграрний університет,
Україна
аспірант

НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ СИСТЕМОЮ НАДАННЯ МЕДИЧНИХ ПОСЛУГ У ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАДАХ

У сучасних умовах соціально-економічного розвитку України реформування галузі охорони здоров'я визнається пріоритетним завданням. Ця реформа включає перегляд ідеології надання медичної допомоги, реорганізацію фінансово-господарських механізмів на основі ринкових принципів у сфері охорони здоров'я та перетворення системи охорони здоров'я в цілому. Паралельно з цими трансформаціями необхідно впровадити нову систему управління медичними закладами та системою надання медичних послуг. Основною метою цієї системи є покращення якості життя населення територіальних громад. Отже, питання публічного управління системою надання медичних послуг в територіальних громадах є досить актуальною темою.

На сьогодні охорона здоров'я визнається однією з основних галузей у сфері надання послуг. В контексті нормативно-правових аспектів управління системою надання медичних послуг у територіальних громадах, закріплено право кожної особи на охорону здоров'я та медичну допомогу, включаючи право на медичні послуги [11]. Визначення сутності медичних послуг є